

TÜRKÇE

Metin Türleri

MAKALE: Herhangi bir konuda öne sürülen bilgi görüş ve düşünceleri kanıtlamaya yönelik yazı türüdür. Yazar öne sürdüğü görüş ve düşünceleri bilgi ve belgelerle kanıtlamak zorundadır. Makale yazar kişi o alanda uzman olmalıdır.

DENEME: Yazarın herhangi bir konudaki kişisel görüş ve düşüncelerine iddiasızca kesin yargılara varmadan anlattığı yazı türüdür. Deneme her konuda yazılabilir. Yazar görüşlerini kanıtlamak zorunda değildir. Deneme türünün kurucusu Fransız Montaigne'dir.

FIKRA: Güncel konularla ilgili yazarın kişisel görüş ve düşüncelerini yazdığı yazı türüdür. Bu yazıların yarına kalırlığı yoktur. Bu yazıların ömrü bir kelebeğin ömrü kadardır. Türk edebiyatında en büyük fıkra yazarı "Ahmet Rasim" dir.

SÖYLEŞİ: Yazarın önemli güncel konulardaki duygu ve düşüncelerini konuşma havası içinde belirttiği yazı türüdür. Söyleşi her konuda yazılabilir.

ELEŞTİRİ: Bir düşünce ve sanat eserinin olumlu veya olumsuz yönlerini ortaya koyarak onun değerini belirtmek amacıyla yazılan yazılara denir. Türk edebiyatında tanınmış eleştirci "Nurullah ATAÇ" tır.

KONUSUNU YAŞAMDAN ALAN YAZI TÜRLERİ

GEZİ YAZILARI: Yazarın gezip gördüğü yerlerin ilginç yönlerini edebiyat kurallarına uygun bir tarzda anlattığı yazı türüdür. Geziliş görülen yerlerin özellikleri anlatıldığı için tarih, coğrafya ve folklor için kaynaktır. İlk gezi yazısı "Evliya Çelebi" nin Seyahatnamesi olarak bilinir.

ANI: Bir kişinin kendi yaşamıyla birlikte yaşadığı dönemde tanık olduğu ya da duyduğu olayları anlattığı yazı türüdür. Yaşanmış olayları anlattığı için tarihe önemli bir kaynaktır.

GÜNLÜK: Bir kişinin düşüncelerini, yaşadığı ve gördüğü olayları tarih belirterek günü gününe yazdığı yazı türüdür. Günlüğü anıdan ayırmak gerekir. Günlük, günü gününe yazılan yazı türüdür. Anı ise olayların üstünden uzun yıllar geçtikten sonra yazılan yazı türüdür.

MEKTUP: Farklı yerlerde bulunan kişilerin duygu, düşünce ve dileklerini anlatmak için birbirlerine yazdıkları yazılara mektup denir. Edebiyatçıların herkes tarafından bilinmesini isteği duygu, düşünce ve dileklerini anlatmak için yazdığı mektuplara edebi mektup denir.

BİYOĞRAFI: Bilim, edebiyat, sanat alanında ün yapmış kişilerin hayatını anlatan yazılara biyografi denmektedir.

OTOBİYOĞRAFI: Kişinin kendi yaşamını kendisinin anlatıp yazdığı yazı türüne otobiyografi denir.

RÖPORTAJ: Gezip gördüğü yeri araştırarak belgelerden, fotoğraflardan ve grafiklerden yararlanılarak anlattığı yazı türüdür. Röportaj bir yazı olabileceği gibi bir yazı dizisi de olabilir.

OLAY YAZILARI

ROMAN: Yaşanmış veya yaşanması mümkün olan olayları yer ve zamana bağlayarak ayrıntılı biçimde anlatan yazı türüdür. Romanda ayrıntılar vardır. Geniş hayat sahnelerine yer verilir

HİKÂYE: Yaşanmış veya yaşanması mümkün olan olayları anlatan kısa yazılara hikâye denir. Olaylar pek ayrıntılı anlatılmaz. Ele alınan kişilerin yaşamlarının çoğu kez belli ve kısa bir anı içinde izlenir.

HİKÂYE İLE ROMAN ARASINDAKİ FARKLAR:

*Hikâye kısa, roman uzundur.

*Hikâyenin çevresi dardır. Romanda olay birçok yerde geçtiği için çevre geniştir.

*Hikâyede bir ya da iki olay anlatılır. Romanda ise iç içe bir sürü olay vardır

*Hikâyede kişiler bir yönüyle, romanda ise her yönüyle ele alınır.

MASAL: Gerçek dışı olayları anlatan, kahramanları insanların yanında cinler, periler, devler olan yazı türüdür. Kahramanları olağanüstü varlıklardır. Tekerlemeye başlar. Yer ve zaman belli değildir. Çocuk eğitiminde önemlidir. Anlatımında "miş" li geçmiş zaman kullanılır.

FABL: Kahramanları bitki, hayvan ve eşya olan, bir ders veya öğüt vermek amacıyla yazılan yazılardır. Fabl bir çeşit masaldır. İnsan dışı varlıklara, insana ait özellikler verilerek konuşturulur. Çoğunlukla eğitici bir amacı vardır, ders vermeye çalışır.

TİYATRO: İnsan yaşamını insanlar arasındaki ilişkiyi sahnede canlandırmak amacıyla yazılan eserlerdir.